

Заснований у 1995 році. Виходить 4 рази на рік
ЗАСНОВНИКИ:

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
КИЇВСЬКА ДІТЯЧА АКАДЕМІЯ МИСТЕЦТВ

Журнал включено ВАК України до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук

Рекомендовано вченою радою Інституту проблем виховання АПН України (протокол № 8 від 29.10.2009 р.)

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР

Людмила Масол

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

І.Бех, О.Гійдамака, І.Зязюн,
О.Корнілова, В.Кремень, Л.Левчук,
В.Мадзігон, Н.Миропольська,
О.Олексюк, О.Савченко,
О.Сухомлинська, М.Чемберсі,
О.Шевнюк

В.о. заступника головного редактора
Наталія Очеретяна

Відповідальний секретар
Тетяна Сокол

Науковий редактор
Вікторія Рагозіна

Літературний редактор
Наталія Гордієнко

Дизайн
Наталія Пишійка

Перша стор. обкладинки:
Бібліотека Бенедиктинського монастиря
в Метгені.

Скульптури на колоннах виконані
Ф.Хольцшигером.

Четверта стор. обкладинки:
Ж.Мавсар, Ш.Лебрен.
Дзеркальна галерея. Версаль.

Зміст

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

Комаровська О.	✓ Художній образ твору як прояв обдарованості митця	2
Гуральник Н.	✓ Сьогодення та перспективи фахових конкурсів учителів музичного мистецтва	6
Антонець М.	✓ Мистецько-педагогічні погляди Миколи Мурашка	10
Волинець Л.	✓ Інформаційне забезпечення загальної мистецької освіти у Франції	14

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ МИСТЕЦТВ

Гумінська О.	✓ Використання мультимедійних засобів – оновлення методики викладання мистецтв	19
Кібалова Т.	✓ Завдання та вправи на уроках музики	23
Фіцалович Х.,
Чуриліна Л.	✓ Тестові завдання з елементарної теорії музики	26
Марчук Ж.	✓ Взаємозв'язок людини й природи. Фонтан в екстер'єрі	28
Петрова І.,
Губанова Т.	✓ Мистецькі мандри казкових персонажів	42
Лисицина Ю.	✓ Виховання толерантності у старшокласників засобами художньої культури	48
Паньків Л.	✓ Новорічна казка, або Хто найкрасивіший	51
Бірюков М.	✓ Історичні стилі дизайну інтер'єру	54

ІНФОРМАЦІЯ. РЕЦЕНЗІЇ

Колесніков С.	✓ Володимир Луців – представник української діаспори	18, 59
Карпенко Є.,
Капренко Н.	✓ Ювілей майстра і хорової капели	61

АНОТАЦІЇ

ДО НОТНОГО ЗОШИТА

ХУДОЖНЯ ГАЛЕРЕЯ

УДК 371.68:[78+75]

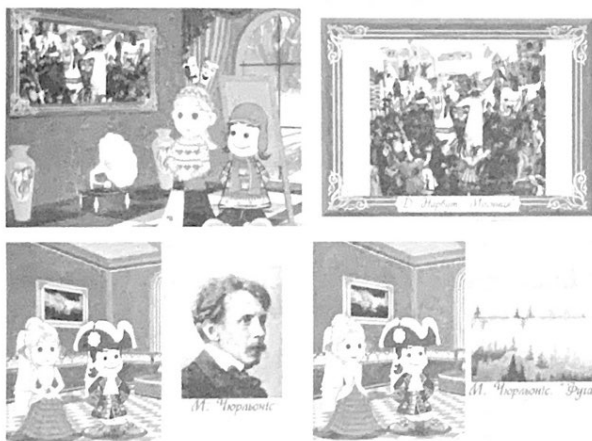
ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ – ОНОВЛЕННЯ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ МИСТЕЦТВ*

Оксана Гумінська,

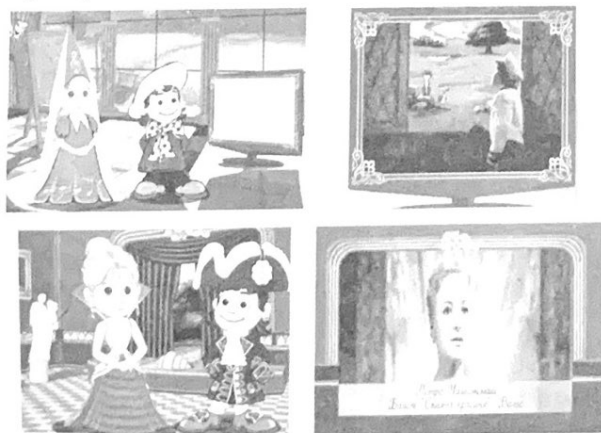
канд. пед. наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет)

Особливості викладання інтегрованого курсу "Мистецтво" обумовили введення до структури мультимедійного уроку таких структурних компонентів.

I. Споглядання та аналіз репродукцій.

II. Перегляд фрагментів кінофільмів, мультфільмів.

III. Творчі завдання.

До яких музичних образів своїти "Карнавал тварин" підходять ці лінії та форми?

Творче завдання на розвиток уяви на основі прослуханої музики

Яким голосочком співає малюнка пташка, а як реве великий ведмідь? Зобразіть це

Бесіда про висоту звука та творче завдання

Придумайте мелодію до слів:

По символу небу наш кишин літає,
Полянь, скільки дива на нас ще чекає!
Вокальна імпровізація

Речитатив –
вид музики, яка відтворює
декламаторну мову

Агов, хлопче! Ш-ш-ш-ш!
А чого тобі тут треба?
Будемо битися
чи миритися? Ш-ш-ш-ш!

Продекламуйте слова вголос

Створення речитативу

* Закінчення. Початок статті див.: "Мистецтво та освіта", 2009, № 3, с. 21–25.

Визначте ноти за висотою, назвіть їх у ритмі, просольфедуйте

Створіть власні мелодії

Спів з нот і вокальна імпровізація

Ноти різної тривалості

Відомості про нотні знаки, що позначають тривалість звука

Придумайте і виконайте закінчення пієси "Ведмедиця і ведмежа на прогулянці"

Інструментальна імпровізація

Визначте тривалості звуків, проплескайте ритмічний рисунок

Робота над ритмічною вправою за ритмічним рисунком

Опишіть свій родовід у формі казки чи оповідання

Літературна творчість

Спробуйте відтворити ритм хабанери

Відтворення ритму хабанери (на основі слухання музики)

Відтворіть рухи птахів, їхні настрої і характер

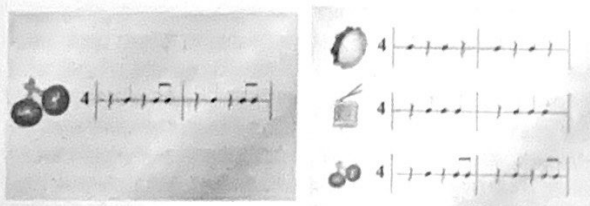
Пластичний епод "Птахи"

Виконайте пісню під власний супровід

IV. Ритмічні вправи.

Ритмічні вправи на основі слова

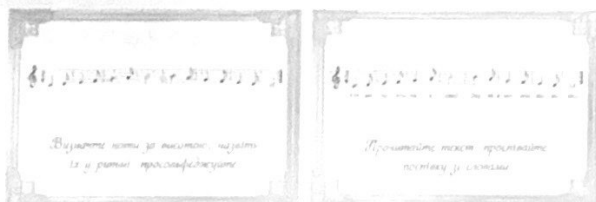

Розучування та виконання елементарного інструментального супроводу

V. Спів з нот.

Відомості про висоту звуків та нотний стан

Вивчення поспівки з нот

Спів пентатонічного звукоряду при вивченні мистецтва Китаю та Японії

Представлений навчальний матеріал динамічно відображає виучувані процеси, містить безперервний звуковий супровід, а також фонограми творів, передбачені програмами. Будь-якої миті учитель може призупинити процес, тим самим дати можливість учням самостійно продовжити хід думки чи відповісти на поставлене запитання.

Для перевірки знань передбачено контрольні запитання та завдання, тести для самоконтролю та контролю. Контроль за рівнем засвоєння навчального матеріалу можна здійснювати з різним ступенем глибини і повноти, в оптимальному темпі для кожної конкретної дитини.

Для підготовки до уроку музичного мистецтва з використанням педагогічного програмного засобу вчитель може скористатись методичними рекомендаціями, тематичним

плануванням уроків (додатки до методичних рекомендацій), сценарієм уроку в режимі "Підручник".

Крім того, програмний засіб містить додаткову інформацію:

- довідку з роботи з ППЗ;
- глосарій (перелік і визначення понять, використаних у курсі музичного мистецтва);
- іменний покажчик (історичні довідки про композиторів, виконавців, творчість яких вивчається);
- характеристики музики (розділ "характер" – епітети, за допомогою яких можна передати враження від емоційно-образного змісту музики; розділ "засоби виразності" – слова-визначення, за допомогою яких учні характеризують основні елементи музичної мови – мелодію, ритм, динаміку, темп, тембр).

Але сьогодні серед тих, хто аналізує подібні ППЗ, склалася думка, що програмісти, створюючи навчальну програму для розповсюдження чи продажу, не в змозі надати їй індивідуального характеру, врахувати уподобання, стиль учителя, навчальний рівень класного колективу, тобто "зробити" програму під конкретного вчителя. Саме для творчих учителів у ППЗ "Музичне мистецтво" та ППЗ "Мистецтво" існує режим "Конструктор", який дає змогу на основі готового мультимедійного матеріалу індивідуалізувати програмний засіб під конкретного вчителя завдяки таким функціям:

- перейменування та переміщення фрагмента уроку;
- видалення існуючого фрагмента уроку;
- створення нового фрагмента уроку;
- створення фрагмента уроку за допомогою імпорту файлу;
- створення нового уроку за власною темою;
- створення тестового завдання;
- збереження створеного уроку при виході з конструктора.

Таким чином, режим "Конструктор" допоможе відредагувати запропоновані розробниками уроки та змоделювати власний комп'ютерний урок.

У тому випадку, коли матеріальні умови школи не дозволяють застосувати програмно-методичний комплекс навчального призначення "Музичне мистецтво" для проведення уроків, ППЗ можна використати:

- в позаурочній роботі (факультативні чи індивідуальні заняття);
- як музичну хрестоматію для учителя музики;
- як інформаційно-ілюстративний довідник під час підготовки вчителя до уроку;
- як матеріал для підготовки учителя до тестового контролю знань;
- як методичний довідник учителя музики (методи та прийоми пояснення, проведення опитування, методи організації слухання музики, розучування пісні).

Запропонований комплекс розширить інформаційний, наочний, методичний арсенал учителя музичного мис-

тецтва незалежно від рівня професійної кваліфікації та досвіду.

Оновлення методики викладання музичного мистецтва з використанням педагогічних програмних засобів на сьогоднішній день лежить у площині апробації та творчого переосмислення запропонованої "базисної" уроків музичного мистецтва. Пропонуємо деякі поради щодо методів та форм застосування ППЗ на уроках музичного мистецтва.

Матеріал комп'ютерних уроків має бути зрозумілим та близьким учителю музичного мистецтва з погляду інформаційних та технічних можливостей застосування. Саме за такої найпростішої умови виникає потреба в його творчому використанні.

Слід творчо підходити до застосування уроків ППЗ чи їх окремих компонентів (кроків) у власній напрацьованій системі-методиці. Таке застосування має бути органічним та коректним.

Слід творчо підходити до організації активного сприймання матеріалів ППЗ, що передбачає співучасть у діалозі з головними героями, створення проблемних та ігрових ситуацій навколо окремих інформаційних кроків-блоків.

Слід творчо підходити до організації активної діяльності учнів, надаючи перевагу діяльності сприймання матеріалів ППЗ.

Слід органічно включати, поєднувати матеріал ППЗ з елементами інших технологій (ігрових, інтегративних, інтерактивних тощо).

Слід варіативно підходити до плану-сценарію одного й того ж уроку з ППЗ.

Варто приділити увагу якості вокально-хорової роботи (особливо на етапі аналізу власного виконання вивчених пісень), оскільки такий самоконтроль поки що не може бути передбачений подібними ППЗ.

Ці поради не гарантують повноти розкриття методичних питань використання ППЗ на уроках музичного мистецтва в ЗНЗ. Але набутий досвід та аналіз практики застосування ППЗ дає нам можливість визначити деякі **аксіоми мультимедійного навчання**:

- Комп'ютер – помічник, посередник учителя, а не заміна останнього.
- На уроці повинен переважати діалог учнів з учителем, а не монолог комп'ютера.
- Учитель є організатором продуктивної, змістовної та результативної діяльності, а не мультимедійним фактором, що вміло маніпулює технічним засобом.
- Урок з ППЗ має бути насичений змістовними діями учнів (розумовими, практичними), а не розвагою чи лише сприйманням різноманітних мультимедійних ілюстрацій та ефектів.
- Образно кажучи, мультимедійний підручник є тими нотами, по яких кожному учителю-диригенту разом з учнями належить виконати унікальний авторський твір.

Процес використання мультимедійних технологій немично призводить до перегляду методів та форм організації навчання. Кожен учитель рано чи пізно прийде до цих змін, до такого перегляду. Перспективами оновлення методики викладання музичного мистецтва з використанням мультимедійних засобів навчання є створення всеукраїнського фонду обміну методичними матеріалами, авторськими розробками уроків на основі представлених педагогічних програмних засобів.

Тезаурус

Мультимедіа – комп'ютерна технологія, яка забезпечує поєднання декількох видів інформації (текст, звук, фото, малюнок, анімація, відео та ін.) в єдиний блок, а також носій такої інформації; спектр інформаційних технологій, які використовують різні програмні й технічні засоби з метою найбільш ефективної дії на користувача, що став одночасно і читачем, і слухачем, і глядачем.

Мультимедійний урок – урок з використанням мультимедійних засобів навчання.

Педагогічний програмний засіб – програмна продукція, яка використовується в комп'ютеризованих системах освіти як засіб навчання та виховання учнів.

Інформатизація суспільства – процес активного повсюдного використання інформаційної техніки для виробництва, переробки, збереження та поширення інформації й особливо знань.

Інформатизація освіти – процес забезпечення сфери освіти теорією і практикою розробки і використання нових інформаційних технологій, орієнтованих на реалізацію психолого-педагогічної мети навчання й виховання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Зятямина Т. Компьютерные технологии на уроке музыки // Искусство в школе. – 2006. – № 5. – С. 41–43.
2. Лернер П.С., Палло О.М., Гудимов В.В. Концепция интерактивного учебника // Школьные технологии. – 2002. – № 1. – С.101–105.
3. Масол Л.М. Інноваційні художньо-педагогічні технології // Книга вчителя дисциплін художньо-естетичного циклу: Довідкові матеріали для організації роботи вчителя. – Х.: Торсінг плюс, 2006. – С. 296–321.
4. Масол Л.М. Методика навчання мистецтва у початковій школі: Посібник для вчителів. – Х.: Веста: Видавництво "Ранок", 2006. – 256 с.
5. Освітні технології: Навч.-метод. посібник / За ред. О. Пєхоти. – К., 2002.
6. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Навч.-метод. посібник / Пометун О., Пироженко Л. – К.: А.С.К., 2004. – 192 с.
7. Тараева Г.Р. Компьютер и инновации в музыкальной педагогике: Книга 1: Стратегии и методики. – М.: Издательский дом "Классика-XXI", 2007. – 128 с.